

Sindssygehospitalet ved Middelfart

Middelfart, den 29^e Oktober 1915.

2 Bilag.

Ved hermed at indsende det af Kommissionen af 1° Marts d. A. tilstillede Spørgeskema angaaende Landbruget, skal Direktionen samtidig ikke undlade at udtale, at egentlig Landbrug drives ikke og er aldrig blevet drevet ved herværende Hospital, som hverken har eller nogensinde har haft Ladebygning og Tørskeværk m.v., og at Parceller, som ikke har været udlagt til Havekultur eller lignende, ere blevne dyrkede under Plovkultur. Direktionen har derfor af de anførte Grunde, ligefra Hospitalets første Tid bestemt, at Afgrøden af disse landbrugsmæssig dyrkede Parceller, - som efter Hospitalets Udvidelse i 1896 og senere i Anledning af Udvidelsen af Frugt- og Køkkenhave, Boldbane og de nye Bygninger for Plejepersonalet ere blevne yderligere formindskede, - solgtes paa Roden, hvorved man er afskaaret fra at kunne besvare de i Spørgeskemaet opførte Poster Nr. 8 og 9 angaaende det kvantitative Udbytte af Korn og Straafoder, ligesom Spørgsmaalene 16-19 heller ikke kan besvares, da der ikke er ført særskilt Regnskab over Landbruget.

Der sælges nu ikke længere Afgrøde paa Roden, idet der kun dyrkes Græs, Hø, Havre, Kartofler, Kaal og andre Havesager, som Hospitalet selv anvender, og da denne Fremgangsmaade her anses som den fordelagtigste, agtes den anvendt for Fremtiden, hvorfor Indkøbet af Korn og Straafoder fremtidigt vil blive meget formindsket.

Brutto-Indtægten af det landbrugsmæssig dyrkede Areal vil saa antagelig andrage ca. 3.000 Kr. aarlig, ifølge vedlagte Bilag.

P. D. V.

Th. Holm.

Overlæge.

Formanden for Kommissionen af 1° Marts 1915.

Hospitalets samlede Areal udgør ca. 36 ha.

a. Til Byggeplads, Gaardsplads, Veje m.m. medgaar c. 7,2 ha

b. Til Haver c. 22 ha

c. Under landbrugsmæssig Dyrkning findes c. 6,6 ha

nemlig Ager c. 5,5 ha og Eng c. 1,1 ha

Med Hensyn til de under landbrugsmæssig Dyrkning værende Areal ønskes følgende Oplysninger:

Føres der særskilt Regnskab med Landbruget? Nej.

1. Er Arealet drænet og hvor naar? Ja, ved Erhvervelsen i 1888.

2. Er Arealet merglet eller kalket og hvor naar? Ca. 2,2 ha er kalket i 1910.

3. Hvilket Sædskifte benyttes? Havesager. -Kaal o.l. - Havre, Kartoffler, 2 Aars Græs.

4. Hvor store er de enkelte Marker i Sædskiftet. Ca. 1.1 ha.

5. Hvor megen Kunstgødning er der købt aarlig siden 1910? Ca. 40 - 50 Kr. aarlig.

6. Hvorledes er Staldgødningen og Kunstgødningen anvendt i Sædskiftet siden 1910? Staldgødningen anvendes i Gartneriet, ikke i Landbruget. Tang, Kompost og Gødningen fra Filtreningen af Spildevandet blandet med Halmen fra de urenlige Afdelinger anvendes om Efteraaret i Marken forud for Kartoffler, og Chilesalpeter om Foraaret til Havre og Græs.

7. Hvor stor er Besætningen af:

a. Heste 4

b. Køer Ingen

c. Kvier "

d. Kalve "

e. Faar "

f. Svin "

1. Holdes der Grisesser? Nej.

2. Hvor mange Svin er der fedet aarlig siden 1910? Ingen.

8. Sælges der Korn?

a. Hvor meget er der solgt aarlig siden 1910?

Se Følgeskrivelsen. Sælges paa Roden.

9. Sølges der Straafoder?

a. Hvor meget er der solgt aarlig siden 1910? Som ad 8.

10. Købes der Kron? Ja.

a. Hvor meget er der købt aarlig siden 1910? Ca. 800 Kr. aarlig.

11. Købes der Straafoder? Ja.

a. Hvor meget er der købt aarlig siden 1910? Ca. 300 Kr. aarlig.

12. Hvor stor er den gennemsnitlige Mølkenmængde aarlig pr.

Ko siden 1910? Bortfalder.

13. Hvor stort er det gennemsnitlige Forbrug af Kraftfoder aarlig pr. Ko siden 1910? Som ad 12.

14. Hvor stort er det gennemsnitlige Forbrug af Kraftfoder aarlig pr. Stk. Opdræt siden 1910? Som ad 12.

15. Hvor mange Stk. Hornkvæg er der

a. købt aarlig siden 1910?

b. solgt aarlig siden 1910?

c. slagtet aarlig siden 1910?

}
Som ad 12.

16. Hvor stort er Folkeholdet? Der er ikke ansat specielle Folk ved Landbruget.

17. Hvor store er Udgifterne til Arbejdskraft i Landbruget aarlig siden 1910? Kan ikke opgives, da der ikke føres Regnskab herover.

18. Hvor mange Arbejdsdage har Patienterne haft ved Landbruget aarlig siden 1910? Kan ikke besvares, da det i Sammenligning med Havearbejdet forsvindende Patientarbejde i Marken opgives fra Overpleiepersonalet under Rubriken Havearbejde, og Markarbejde er aldrig sondret ud derfra, da man ikke har inddelt Systemet med nævnte Spørgsmaals Besvarelse for Øie.

19. Hvor stort er Landbrugets Overskud (eventuelt Underskud) aarlig siden 1905. med nærmere Angivelse af, hvorledes dette opgøres?

Kan ikke besvares, idet der forøvrigt henvises til Følgeskrivelsen.

Sindssygehospital

ved

Middelfart, den 29. Oktober 1915.

Pinar Thillge.

Forvalter og Kasserer.

Udkast til Reglement

om

Fildeling af Emolumenter til Embedsmænd og Funktionærer
ved Statens Sindssygehospitaller.

A. Frit Ophold

I. I 2den Forplejningsklasse

1. 2, undtagelsesvis ¹⁻² 3, møblerede Værelser, Kost, Vask, Opvartning, Belysning og Brændsel:

a) Løgekandidater,

b) Overplejersker,

c) Overplejere, ~~21 p. udf. af Overplejere, 1 p. udf. af Husholdere~~

d) Oldfruen,

e) Husholdersken, *Kolleumbest*

f) Kontor-Fuldmægtige og Assistenten,

g. *Husholdere*

Erstatning for frit Ophold,

naar vedkommende med Direktionens Samtykke fører egen Husholdning:

¹⁰⁰⁰
900 Kr. aarlig (550 Kr. for Kost, ¹⁸⁰ 120 Kr. for Naturalier - d.e. Brug af Møbler, Vask og Opvartning - 300 Kr. for Bolig og ⁵ 130 Kr. for Brændsel og Belysning).

2. 1, undtagelsesvis 2, møblerede Værelser, Kost, Vask, Opvartning, Belysning og Brændsel:

a) Sygeplejersker og kvindelige Plejeassistenter,

b) Mandlige Plejeassistenter,

c) Assistenten i økonomien.

Erstatning for frit Ophold,

naar vedkommende med Direktionens Samtykke fører egen Husholdning:

900 Kr. aarlig (550 Kr. for Kost, ¹⁰⁰ 100 Kr. for Naturalier - d.e. Brug af Møbler, Vask og Opvartning - 300 Kr. for Bolig og 130 Kr. for Brændsel og Belysning).

200 150
150
lier, 250 Kr. for Bolig og 110 Kr. for Brændsel og Belysning).

II. I 3die Forplejningsklasse.

Møbleret Værelse (saavidt mulig Enkelt- eller Tomands),

Kost, Vask, Belysning og Brændsel:

- a) Plejere og mandlige Elever,
- b) Plejersker og Plejerskeelever,
- c) Karle i økonomien,
- d) Piger i økonomien.

Erstatning for frit Ophold,

naar vedkommende med Direktionens (Justitsministeriets)

samtykke fører egen Husholdning:

750
600 Kr. aarlig (240 Kr. for Kost, 60 Kr. for Naturalier, 300 Kr. for Bolig og 150 Kr. for Brændsel og Belysning).

Anmærkning 1. Direktionen kan i stedet for at udbetale Funktionærer, der fører egen Husholdning Godtgørelse for Bolig, Brændsel og Belysning anvise dem en Familiebolig paa Hospitalets Grund samt tillægge dem frit Brændsel og fri Belysning in natura.

Anmærkning 2. Funktionærer, med hvis Lønning der ikke er forbunden frit Ophold paa Hospitalet, kan undtagelsesvis nyde Forplejning og Naturalier paa dette med Afkortning i Lønnen af de ovennævnte Beløb, dog at Brug af Møbler, Opvartning og Rengøring kun omfatter 3 (~~undtagelsesvis~~) Værelser (for 2den Forplejningsklasse).

B. Fri Bolig (Familiebolig) og frit Brændsel,

samt fri Belysning eller Erstatning herfor med de i Parenteser udfør hver enkelt opførte Beløb.

- a. Overlæge (1450 Kr.) 1375
- b. 1ste Reservelæge (700 ") 1125

e. 2den Reservelege	(600 Kr.)	
d. 3die Reservelege	(450 ")	
e. Forvalter	(800 ")	<i>Overskrift : 800</i>
f. Bogholder	(700 ")	<i>800</i>
g. Gartner	(450 ")	
h. Maskinmester	(450 ")	
i. Vandmester	(300 ")	
k. Maskinassistent <i>(Vandværker løst)</i>	(375 ")	
l. Haandværkere	(300 ")	<i>350</i>
m. Fyrbødere	(300 ")	<i>350</i>
n. Lærere	(300 ")	<i>350</i>
o. Postbud	(300 ")	<i>350</i>
p. Portner	(300 ")	<i>350</i>
q. Vægter	(300 ")	<i>350</i>
r. Kusk	(300 ")	<i>350</i>
s. Røgter	(300 ")	<i>350</i>
t. Ferranopsynsmand	(300 ")	<i>350</i>
u. Arbejderformand	(300 ")	<i>350</i>

Tjenesteboliger vedligeholdes af Hospitalet uden Udgift for de paagældende Funktionærer.

Forsaavidt nogen af de her nævnte Funktionærer i Henhold til Anmærkning til A. (frit Ophold) undtagelsesvis nyder Forplejning og Naturalier paa Hospitalet, skal Stillingerne a - k og n høre til 2den Forplejningsklasse, medens de øvrige hører til 3die Forplejningsklasse.

3. Fri Løgehjælp og Medicin.

Fri Løgehjælp og Medicin tilkommer alle de i Hospitalets Tjeneste ansatte Personer med Husstand, der ikke har deres Hovedvirksomhed udenfor Hospitalets Tjeneste, dog kun forsaavidt de bor paa Hospitalets Grund eller i dets umiddelbare Nærhed, Specialistbehandling og anden

Behandling, der ikke kan ydes af Hospitalets Læger, samt Ophold paa Sygehuse og Hospitaler betaales ikke af Hospitalet.

D. Haver og Havesager.

Saa vidt mulig faar alle Funktionærer, hvem der er tillagt Familiebolig, ogsaa en Have, der vedligeholdes, tilsaas og beplantes af Hospitalet i det Omfang, som skønnes passende. De Funktionærer, der har egen Husholdning, kan faa Havesager leverede fra Hospitalet, dog kun af dets egen Avl og af de Sorter og i den Mængde, som Gartneren kan levere, efter at Hospitalet er forsynet. Funktionærerne kan ikke forlange Trøfrugt eller Frugt til Syltning.

350 *Handwritten*

E. Gæsteret.

*Splise Løn p. 120 om Dagen, see herunder i den
om dobbelt som normalt men her i Paragraf
P. 1.65, som er en del af 1 Kr*

De under A nævnte Funktionærer, der ikke fører egen Husholdning, kan faa Tilladelse af Overlegen til at have en Gæst paa Hospitalets Forplejning i indtil 4 Uger med en Betaling af 2 Kr. 50 ^{1,50} Øre om Dagen paa 2den Forplejningsklasse og 1 Kr. 65 ^{1 Kr 00} Øre om Dagen paa 3die Forplejningsklasse. For et enkelt Maaltid betaales 75 Øre paa 2den Forplejningsklasse og 50 Øre paa 3die.

*Den komplette paa 1 Kr
Hans Hohl*

F. Beklædning.

Lægers: Lærredskitler til Brug ved Stuegangen, Laboratoriearbejder og lignende.

Gummilærredsforklæder til Brug ved Operationer og Obduktioner.

Plejepersonale:

Overplejere og Overplejersker: Gummiforklæder til Brug ved Badning. Lærredskitler til Brug ved Tjeneste

paa Afdelingerne.

Natplejersker Filtsko

Mandlige Plejeassistenter: ~~Lærredsjakker~~ ^{Gitter} og Gummilærredsforklæder til Brug ved Badning og deslige.

Sygeplejersker og kvindelige Plejeassistenter: Lærredskjoler og Forklæder, Gummilærredsforklæder til Brug ved Badning og deslige.

Plejersker og kvindelige Elever: Bomuldskjoler og hvide Forklæder. Eleverne i de første 3 Maaneder dog kun ældre Klædningsstykker og kun, forsaavidt saadanne have.

Kappe og

Natplejersker desuden Filtsko.

Inden forstaa Kappe og forstaa

Plejere og mandlige Elever: ~~Uniform af mørkeblaat~~ ^{hvid Filt} ~~Klæd~~

Tjenstedragt

~~Alle~~ Tjenest (Jakke, Vest, Benklæder og Kasket), Bomuldsbluse eller Lærredsjakke og Bomuldsforklæder til Brug paa Afdelingerne. Om Sommeren ~~hvid~~ Drejlsjakke, ~~hvide~~ Lærredsbeklæder og Straahat eller hvid Kasket.

Kappe

Natplejerne desuden ~~Filtsko~~

For Eleverne gælder samme Forbehold som for de kvindelige Elever.

Øvrige Personale:

hvid Kappe

Oldfrue og Husholderske: Forklæder.

Assistenter i Vaskeri og Køkken: Arbejdskjoler og Forklæder.

Vaskeri- og Køkkenpiger samt Stuepiger: Arbejdskjoler og Forklæder. ~~Kappe~~

Vaskeri- og Køkkenkarl: Arbejdsbluser og Forklæder samt ~~Benklæder~~ ^{Arbejdsbluser} ~~Benklæder~~. ~~Vaskeri~~ ^{Vaskeri} ~~Tjenest~~

Maskinassistenten: Overtrækstøj (~~Arbejds~~ Jakke og Benklæder).

Tjenest

Kusk: ~~Uniform~~ (Frække, Vest, Benklæder og Kasket), ^{hvid}

Kappe, Regnfrække, Kravestøvler og Kørehandsker. Om Sommeren ~~Lærredsjakke~~ ^{Drejls} til dagligt Brug og Straahat eller

hvid Kasket. Bomuldsbluser og Forklæder.

Avlskarl (2den Kusk): ^{Tjenerkjortel} ~~Uniform~~ (Jakke, Vest, Benklæder og Kasket), Kæppe, Regnfrakke, Bomuldsbluse og Forklæder. Om Sommeren Straahat eller hvid Kasket. Trøskostgvlær.

Portner: ^{Tjenerkjortel} ~~Uniform~~ (Frakke eller Jakke, Vest, Benklæder og Kasket), Bomuldsbluse og Forklæder til Arbejdsbrug, Kæppe. ^{Regnfrakke} Om Sommeren hvid ^{Drøjls} ~~havndags~~ jakke og Straahat eller hvid Kasket.

Vogter: ^{Tjenerkjortel} ~~Uniform~~ (Jakke, Vest, Benklæder og Kasket), Kæppe, Regnfrakke, Bluse og Forklæder. Om Sommeren ^{havndags} ~~havndags~~ Straahat eller hvid Kasket.

Montebud: ^{Montebud} ~~Uniform~~ (Frakke eller Jakke, Vest, Benklæder og Kasket), Kæppe, Regnfrakke. Om Sommeren hvide Havndagsjakker og Straahat eller hvid Kasket.

Fyrbødere: Blaa Havndagsjakke og Benklæder. Bomuldsbluse.

Kølderkarl: ^(Kølderkarl) ~~Uniform~~ (Jakke, Vest, Benklæder og Kasket). Bomuldsbluse og Forklæder.

Røgter: ^{Blå Røgterkjortel} ~~Bluse og Forklæder~~, ^{Drøjlsbukler} ~~Drøjlsbukler~~.

Gaardskarl: Bluse og Forklæder samt ^{Drøjlsbukler} ~~havndagsbenklæder~~.

Gartnerkarle: Bluse og Forklæder samt ^{Drøjlsbukler} ~~havndagsbenklæder~~.

^{Drøjls}

^{Drøjls}

Den af Kommissionen til Justitsministeriet indsendte Skrivelse fra Overlæge Dr. med Hallager af 27' Juni d.A. vedrørende Udbyttet af Landbruget paa Sindssygehospitalet ved Aarhus foranlediger Kommissionen til at fremkomme med følgende supplerende Udtalelse til sin Betænkning af 22' Maj d.A.

Da Overlæge Hallager nu har oplyst, at der ved Udregningen af Kvantiteten af Madaffald paa Sindssygehospitalet er regnet med Kornstønder og ikke, som Kommissionen ved Betænkningens Afgivelse efter de forelagte Oplysninger maatte antage, med Petroleumstønder, følger det heraf, at dersom man, saaledes som det er sket i Betænkningen, regner efter de paa Sindssygehospitalet i Viborg samtidig opnaaede Priser for Madaffald, vil den af Kommissionen angivne Størrelse af Underskudet paa Hospitalets Landbrug for Finansaaret 1913/14 c. 8.000 Kr. ikke passe.

Med Hensyn til de af Overlæge Hallager givne Oplysninger maa Kommissionen imidlertid bemærke, at naar der efter hans Mening ved Udregningen af det paagældende Beløb maa ses hen til, at en af Hospitalet nu afholdt Licitation har givet det Resultat, at en Gaardejer i Skejby har budt 2 Kr. pr. hl. og 2 af Hospitalets Funktionærer 50 Øre pr. hl. af Kartoffelskrøl og Grøntsager, og 3 Kr. pr. hl. af det øvrige Madaffald, hvilket svarer til 2 Kr. 52 Øre pr. hl. (3 Kr. 50 Øre pr. Kornstønde) kan det dog neppe siges, at der ved den nu afholdte Licitation er ført Bevis for, at Hospitalets Madaffald ikke har en betydelig højere Værdi end de 2 a 2 ½ Kr., der ved Licitationen er bleven budt pr. hl., idet de Tilbud, som er indkomne, synes for faa til, at man af dem kan drage nogen sikker Slutning om, hvor meget der, naar Varen er

*Dr. med Hallager
indkomne Tilbud*

godt indarbejdet, vilde kunne opnaas i denne Egn, hvor Prisniveauet i det hele ligger højere end i Egnen omkring Viborg. Det bemærkes herved, at dette Hospital i Finansaaret 1915/16 har opnaaet en Pris af 4 Kr. 79,8 Øre pr. hl. Madaffald (For Madfædt 56-66Øre pr. lb.)

Endvidere maa det til Overlæge Hallagers Henvisning til, at der i samme Finansaar er solgt Madaffald fra Sindssygehospitalet ved Vordingborg for en Betaling af ca. 2 Kr. 50 Øre for Tønden, bemærkes, at det er oplyst, at de Tønder, hvori dette Madaffald blev solgt, er Korntønder og ikke som af Overlæge Hallager antaget Kul-tønder.

Da endelig en nærmere Gennemregning af de af Overlæge Hallager opgivne Tal viser, at det Beløb, hvormed Underskudets Størrelse er for højt angivet af Kommissionen, ikke er 2634 Kr. men 2242 Kr., vil de det rette Tal for Størrelsen af Underskudet paa Landbruget i det paa gældende Regnskabsaar være ca. 5600 Kr., naar man regner som foran angivet.

Et sikkert Grundlag for Opstilling af et Regnskab for Hospitalets Landbrug naar man imidlertid kun ved at udregne Værdien af den forbrugte Svinemæde efter Foderværdien pr. Punds Tilvækst.

Nu viser Regnskabet, at de i Aaret 1913/14 indkøbte Grise har haft en Vægt af c. 60 Pund, og at der er solgt 270 Svin, som har haft en Vægt af c. 200 Pund. Da der, jfr. Kaptajn Pedersen, Ebbestrupgaard "Landbrugets Rentabilitet", maa regnes med 4,25 Foderenheder pr. Punds Tilvækst, og da en Foderenhed i 1913/14 kostede c. 6 Øre, naar man til, at der til Opfodring af hver Gris er medgaaet 595 Foderenheder, at disse Foderenheder, altsaa Opfodringen af hver Gris har kostet 35 Kr. 70 Øre, og at Værdien af det opfodrede Madaffald saaledes har udgjort c. 9.639 Kr. *Men Grisen selv har faaet udbytte*

Da Kommissionen i sin Betænkning havde regnet med en Værdi af 9.219 Kr. for det opfodrede Madaffald, kan det ikke siges, at Underskudet i Virkeligheden har været for højt ansat.

104-194

SINDSSYGEHOSPITALET VED VORDINGBORG,

FORVALTER- OG KASSERERKONTORET,

den 5 Juni 1916

Til Hospitalforvaldet A. Lind.

København.

Reserende Mr. Cree af 3'rs.
skal jeg gerne meddele at Hospitalet
her i 19^{13/14} har solgt 59 Tds. og i indre-
værende Finansaar 3 1/2 Tds. Madaffald
til henholdsvis 3 og 4 Kr. pr. Td.

Affaldstønderne er almindelige,
lidt benyttede Kullønder, og Affaldet
bestaar af alt Madaffald fra Tørk-
brøderer, Patienter samt Kad og Kat-
loppelaffald, og ellers Tiskeben
og skarper Læst saavidt mulig
fra, da Affaldet benyttes til Lov-
ede.

1 Kullønde = 1,7004 Hk.

1 Korrønde = 1,3912 Hk

~~Handwritten signature~~

Fra Overlægen

ved

Sindssygehospitalet ved Aarhus

den 27° Juni 1916.

Herr Kontorchef Lundbye,

Formand for Kommissionen af 1° Marts

1915.

Ved Kommissionens sidste Møde maatte jeg vægre mig ved at tiltræde den Passus i Forslaget til Betænkning, hvori det udtales, at naar man lægger de Priser, der er betalte for Madaffald i Viborg til Grund, skønnes det, at de 12,69 ha. af Aarhusospitalets Jordtilliggende, der er under landbrugsmæssig Dyrkning, i Finansaaret 1913/14 har givet et Underskud af ca. 8000 Kr.

Det blev derefter aftalt, at jeg skulde motivere min Særstilling i en Skrivelse til Kommissionen. At denne Skrivelse først fremkommer nu, har sin Grund i, at jeg først har maattet indhente forskellige Oplysninger og navnlig undersøge, hvor meget der nu kan faas for Hospitalets Madaffald.

Paastanden om det omtalte Underskud paa ca. 8000 Kr. støttede sig jo til Forstander Hauchs Kritik af det af Hospitalsforvalter Lund til Kommissionens Udvalg givne Regnskab over Aarhusospitalets Landbrug i Finansaaret 1913/14. Der kunde efter min Mening gøres flere berettigede Indvendinger mod denne Kritik. Men jeg skal her holde mig til det vigtigste Punkt, der særlig nævnes i Betænkningen: Prisen paa Madaffald.

Den af Forvalter Lund opgivne Pris støttede sig til Oplysninger fra Steder i Aarhus, hvor der solgtes ret betydelige Mængder Madaffald. Jeg tvivlede imidlertid ikke om, at det kunde lykkes at udbringe Hospitalets Affald til mere end 1,25 pr. Td.

Men efter at have talt med dygtige Landmænd om Sagen følte jeg mig overbevist om, at ingen vilde kunne staa sig ved at give 7,31 for Td. af Aarhushospitalets Madaffald. Denne min Overbevisning har ved de senere indhentede Oplysninger vundet i styrke.

Der er, ved Bekendtgørelser i Bladene, indhentet Tilbud paa Overtagelsen af Hospitalets Madaffald. Der er kun indkommet to Tilbud. En Gaardejer i Skejby byder 2 Kr. pr. Hektoliter, hvilket svarer til ca. 2,80 pr. Td. 2 af Hospitalets Funktionærer, der holder Svin udenfor Hospitalet, tilbyder 50 Øre pr. Hektoliter af Kartoffelskræl og Grøntsager, 3 Kr. pr. hl. af det øvrige Madaffald. Da Kartoffelskræl og Grøntsager efter Rumfang udgør en ret betydelig Del af Madaffaldet, kan det sidste Tilbud næppe regnes højere end til 3 Kr.50 Øre pr. Td. Regner man med denne Pris, kommer man til det Resultat, at Aarhushospitalet nu vilde kunne faa ca. 4610 Kr. for 1317 Tdr. Madaffald. Kørnpriserne er som bekendt meget højere nu, end de var i 1913/14, og det maa derfor antages, at Madaffald som Svinesæde har en noget større Værdi nu end den Gang. Derved blev det endnu vanskeligere at forstaa, at Forstander Hauch i sin Kritik betragtede det som givet, at Aarhus-hospitalet i 1913/14 kunde have faaet dobbelt saa meget for Td. af sit Madaffald, som der nu bydes for det.

Da jeg ikke kunde nære nogen Tvivl om, at man ved Viborghospitalet lige som ved Aarhushospitalet ved Bespisningens Ordning bestrebte sig for at gøre Svinesæden saa lidt værdifuld som mulig, kunde jeg ikke søge Forklaringen af den høje Pris, der i Viborgeggen blev givet for Svinesæde, deri, at Viborghospitalets Madaffald var særlig værdifuldt. Der var da ingen anden Forklaring at finde, end at Viborghospitalets Tender, i hvilke der maalttes Madaffald, maatte være større end de, der benytttes i Aarhushospitalet.

Aarhus-hospitalet maaler sit Madaffald i Korntønder a 145 Potter, hvad der blev oplyst for Kommissionens Udvalg af Hospitalsforvalter Lund. Hvis Forstander Hauch havde undersøgt Forholdene for Viborghospitalets Vedkommende, vilde han have opdaget, at Madaffaldet der sælges efter Petroleumstønder. En Korntønde er som bekendt 144 Potter, en Petroleum-

tønde maaler efter sagkyndiges Meddelelse noget over 210 Potter.

Den Fejlregning i Aarhushospitalets Disfavør, der fremkommer ved at regne Viborghospitalets Petroleumstønder for Korntønder, beløber sig til 2634 Kr. Viborghospitalet faar ikke 7,31 Kr., men ca. 5 Kr., for Tønden af sit Madaffald, naar man regner med Korntønder, ligesom i Aarhushospitalet.

Jeg maa altsaa fastholde min Protest imod den Paastand, at man ved at lægge den af Viborghospitalet opnaaede Pris for Madaffald til Grund kan skønne, at Aarhushospitalets Avlsvæsen giver et Under-skud af ca. 8000 Kr.

Men jeg maa tillade mig yderligere at bemærke, at det ikke forekommer mig billigt at lægge Viborghospitalets Pris til Grund for Beregningen af, hvad Aarhushospitalet burde have beregnet sit Madaffald til.

Oplysninger fra andre Hospitaler viser, at Priserne der er langt lavere end den Viborgske. Sindssygehospitalet ved Middelfart fik i 1913/14 4320 Kr. for sit Madaffald. Efter Hospitalsforvalter Tillges skønsmæssige Beregning var Mængden 1000 a 1200 Tdr. Regnes derfor at faa Prisen saa høj som muligt - med 1000 Tdr., bliver Prisen 4,30 pr. Td. Men da Madaffaldet i Middelfarthospitalet lige som i Viborg maales i Petroleumstønder, bliver Prisen pr. Korntønde lidt mindre end 3 Kr.

Sindssygehospitalet ved Vordingborg solgte i 1913/14 59 Tdr. Madaffald til 3 Kr. pr. Td. Da her er Tale om Kultønder, der forholder sig til Korntønder omtrent som 17 til 14, bliver Prisen lidt mindre end 2,50 pr. Td.

Gennemsnitsprisen for Madaffald ved de tre Hospitaler (i Viborg ved Middelfart og ved Vordingborg) bliver saaledes 3,50, medens Viborg-prisen er 5 Kr.

Hospitalerne ved Middelfart og Vordingborg fik i 1913/14 lidt mindre for deres Madaffald, end Aarhushospitalet i dette Øjeblik kunde opnaa. Viborghospitalets høje Pris - ca. 5 Kr. pr. Korntønde - maa bero paa særlige Forhold, som det formentlig er ubilligt at forlange, at

Aarhus hospitalet skal bringe til Veje.

Jeg skal som sagt ikke gaa nærmere ind paa Kritiken af Hospitalsforvalter Lunds Regnskab, jeg har kun villet motivere, hvorfor jeg ikke kunde underskrive Betænkningen uden Forbehold.

Jeg mener dog at skylde Forvalter Lund at vedlægge en Erklæring fra Korpsdyrlæge Nielsen i Aarhus, der finder, at det er lavt regnet, naar Foder til stærkt arbejdende Heste sættes til 2 Kr. om Dagen. Uden at tiltro mig nogen Sagkundskab paa dette Omraade kan jeg ikke tilbageholde den Betragtning, at Hospitalets Køreheste efter 10 Aars strengt Arbejde ikke vilde have været i saa god Stand og haft saa god Udsigt til at holde nogle Aar endnu, hvis der var sparet paa Foderet og at det følgelig vilde have været en meget daarlig Økonomi at gøre dette.

Arbedigst

F. H a l l a g e r